

Pieno ir pieno produktų rinkos apžvalga (2019 m. I ketv.)

Žalio pieno kainų analizė

Lietuvoje žalio bazinių sudėties rodiklių pieno vidutinė supirkimo iš šalies pieno gamintojų kaina 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, padidėjo 1,01 proc. (iki 239,95 EUR/t), o, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, padidėjo 2,02 proc. Bazinių sudėties rodiklių žalio pieno supirkimo vidutinės kainos iš šalies pieno gamintojų didėjo nuo 2018 m. birželio mėn. (222,64 EUR/t) ir 2019 m. kovą jau siekė 240,71 EUR/t.

Lietuvoje žalio natūralaus riebumo pieno vidutinė supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų 2019 m. I ketvirtį sudarė 305,91 EUR/t ir ji buvo 2,10 proc. mažesnė nei 2018 m. IV ketvirtį bei 3,28 proc. didesnė nei 2018 m. I ketvirtį. Žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo iš šalies pieno gamintojų kainos didėjo nuo 2018 m. liepos mėn. (sudarė 257,73 EUR/t) iki lapkričio mėn. (sudarė 316,29 EUR/t), o vėlesniu laikotarpiu pradėjo mažėti ir šių metų kovo mėn. sudarė 305,31 EUR/t.

Žalio pieno supirkimo kaina Lietuvoje yra susijusi su situacija Europos Sąjungoje. Tai rodo koreliacijos koeficientas (0,97), apskaičiuotas pagal 2016–2018 m. vidutines ES ir Lietuvos žalio pieno supirkimo kainas. Šių metų I ketvirtį, kaip ir praėjusių metų I ketvirtį, Lietuvos žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo kaina tarp ES šalių buvo priešpaskutinėje vietoje (mažiausia kaina buvo Latvijoje) (1 lentelė). Šių metų I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, žalio pieno supirkimo kaina sumažėjo beveik visose ES šalyse: ES vidutinė supirkimo kaina sumažėjo 2,88 proc., o šių metų I ketvirčio vidutinę ES supirkimo kainą, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, minėta kaina padidėjo 0,78 proc. Nuo 2018 m. gegužės mėn. ES vidutinė žalio pieno supirkimo kaina pradėjusi didėti, lapkričio mėn. sudarė 360,70 EUR/t. Tai buvo didžiausia mokama kaina per visus 2018 m. Vėlesniais mėnesiais ji nuosekliai mažėjo ir šių metų kovo mėn. sudarė 343,90 EUR/t. Preliminariais Europos Komisijos (toliau – EK) duomenimis, šių metų balandžio mėn. ES vidutinė žalio pieno supirkimo kaina turėtų būti 345,20 EUR/t. Ši kaina būtų apie 0,38 proc. didesnė nei 2019 m. kovo mėn. ir 5,70 proc. didesnė nei 2018 m. balandžio mėn.

Situacija Okeanijos zonoje daro didelę įtaką ir ES pieno gaminių rinkai: Okeanijoje brangstant pieno gaminiams, jie taip pat pabrangsta ir Europos rinkoje. Naujosios Zelandijos kooperatyvo „Fonterra“ valdomos pieno produktų prekybos sistemos „Global Dairy Trade“ (GDT) naujausia (2019-04-16) GDT indekso reikšmė padidėjo 0,5 proc. ir taip ši reikšmė jau kyla dešimtą sesiją iš eilės. Paminėtina, kad GDT indekso tendencijos Europos rinką pasiekia maždaug po 1,5–2 mėnesių, todėl tikėtina, kad artimiausiu metu Europoje pieno rinka turėtų išlikti stabili ar šiek tiek padidėti.

1 lentelė. Vidutinės žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo kainos* ES, EUR/100 kg

Pieno produktai	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
Lietuva	29,62	26,13	26,56	31,27	30,61	-2,11	3,34
Latvija	28,79	26,88	28,19	29,66	30,28	2,09	5,18
Lenkija	33,13	31,02	30,9	32,87	32,37	-1,52	-2,29
Estija	30,69	29,51	30,71	32,07	31,77	-0,94	3,52
Belgija	31,32	30,06	31,91	35,45	33,72	-4,88	7,66
Bulgarija	30,93	29,08	29,49	30,52	30,88	1,18	-0,16
Čekija	33,71	31,35	31,31	33,62	34,35	2,17	1,90
Danija	34,20	34,59	37,42	37,61	34,17	-9,15	-0,99
Vokietija	35,28	32,64	34,15	36,75	35,22	-4,16	-0,17
Graikija	36,58	31,3	34,06	38,23	38,68	1,18	5,74
Ispanija	40,28	39,36	39,65	39,2	31,91	-18,60	-20,78
Prancūzija	31,78	30,65	30,52	31,97	35,14	9,92	10,57
Airija	34,72	32,65	34,77	36,48	33,76	-7,46	-2,76
Kroatija	33,23	31,92	32,27	33,96	33,66	-0,88	1,29
Italija	36,12	35	35,32	37,03	39,49	6,64	9,33
Kipras	54,90	54,63	56,73	57,61	58,04	0,75	5,72
Liuksemburgas	33,48	30,33	32,66	36,29	34,52	-4,88	3,11
Vengrija	31,46	28,96	28,35	30,21	31,33	3,71	-0,41
Malta	46,68	48,65	52,81	50,89	47,29	-7,07	1,31
Olandija	36,25	34,25	36,17	37,5	36,42	-2,88	0,47
Austrija	38,47	35,13	35,63	38,58	37,97	-1,58	-1,30
Portugalija	30,91	30,55	29,96	31,58	31,12	-1,46	0,68
Rumunija	31,58	28,74	28,76	31,38	31,29	-0,29	-0,92
Slovėnija	30,07	28,83	30,21	32,1	32,34	0,75	7,55
Slovakija	33,05	30,86	31,1	32,84	33,02	0,55	-0,09
Suomija	39,20	37,14	36,44	38,57	37,94	-1,63	-3,21
Švedija	35,60	31,88	33,67	37,41	35,39	-5,40	-0,59
Jungtinė Karalystė	32,33	30,07	32,88	34,10	32,60	-4,40	0,84
Vidutinė ES	34,51	32,34	33,78	35,81	34,78	-2,88	0,78

* – kainos skelbiamos pagal Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2017/1185 (2017 m. balandžio 20 d.).

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), EK

Pieno produktų kainų tendencijos

2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, didėjo vidutinės mažmeninės varškės sūrių, grietinės, sviesto ir *Tilsit* sūrių kainos, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų. Kefyro kaina išliko stabili, o geriamojo pieno šiek tiek mažėjo (2 lentelė). Mažmeninės DPT prekės ženklų kefyro, grietinės, sviesto bei *Tilsit* sūrių kainos (neįtraukiant akcijų kainų) analizuojamu laikotarpiu sumažėjo, priešingai – nei tos pačios gamintojų prekės ženklų produktų kainos, kurios padidėjo. Tai parodo besikeičiančią DPT politiką, kai geriau mažinamos DPT prekės ženklų prekių kainos nei gamintojų prekės ženklų kainos. DPT atsižvelgdami, į vartotojų poreikį pirkti prekes su nuolaidomis, vis dažniau taiko įvairias rinkodaros strategijas: pvz., nuolaidos taikomos turint tam tikro prekybos tinklo nuolaidų kortelę, perkant vieną prekę už antrą nemokama ir kt.

2 lentelė. Kai kurių Lietuvos pieno perdirbimo įmonėse pagamintų pieno produktų didmeninės ir mažmeninės kainos, EUR/kg

Kaina	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
<i>Geriamasis pienas (2,5 proc. rieb., plastikiniame maišelyje)*</i>							
Gamintojo (be PVM)	0,40	0,39	0,39	0,40	0,40	0	0
Mažmeninė ¹ (su PVM)	0,84	0,81	0,79	0,81	0,80	-1,23	-4,76
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	0,53	0,51	0,51	0,46	0,45	-2,17	-15,10
<i>Kefyras (2,5 proc. rieb. plastikiniame maišelyje)</i>							
Gamintojo (be PVM)	0,44	0,43	0,44	0,44	0,44	0	0
Mažmeninė ¹ (su PVM)	0,90	0,89	0,9	0,89	0,89	0	-1,11
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	0,63	0,62	0,62	0,62	0,61	-1,61	-3,17
<i>Grietinė (30 proc. riebumo, polistireno indelyje)</i>							
Gamintojo (be PVM)	2,10	2,09	2,26	2,29	2,25	-1,75	7,14
Mažmeninė ¹ (su PVM)	4,04	4,01	4,12	4,25	4,33	1,88	7,18
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	3,08	2,93	2,99	2,99	2,80	-6,35	-9,09
Mažmeninė ¹ (su PVM)	9,75	9,47	9,58	9,93	10,54	6,14	8,10

2 lentelės tęsinys.

Kaina	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
<i>Sviestas (82 proc. rieb., 170–200 g, įpakuotas į pergamentinį ar laminuotą popierių)</i>							
Gamintojo (be PVM)	5,81	5,81	6,11	6,12	6,15	0,49	5,85
Mažmeninė ¹ (su PVM)	9,75	9,47	9,58	9,93	10,54	6,14	8,10
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	8,56	7,69	7,97	7,91	7,6	-3,92	-11,21
<i>Varškės sūris (22 proc. riebumo, be priedų)</i>							
Gamintojo (be PVM)	3,43	3,36	3,40	3,43	3,44	0,29	0,29
Mažmeninė ¹ (su PVM)	6,54	6,56	6,63	6,65	6,77	1,80	3,52
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	5,04	5,07	5,01	4,97	5,06	1,81	0,40
<i>Tilsit sūris</i>							
Gamintojo (be PVM)	3,92	4,05	4,14	4,06	4,09	0,74	4,34
Mažmeninė ¹ (su PVM)	7,41	7,29	7,23	7,43	7,69	3,50	3,78
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	-	-	-	6,07	5,94	-2,14	-

* – kainos EUR/l; ¹ – mažmeninė kaina su PVM, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcinių kainų; ² – mažmeninė didžiųjų prekybos tinklų prekės ženklų kaina su PVM, neįtraukiant akcinių kainų; ³ – gamintojo kaina 200 g, įpakuotas į pergamentinį ar laminuotą popierių, sviesto.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, kitose ES valstybėse – Lenkijoje ir Vokietijoje – mažėjo mažmeninės sviesto kainos, o kitų pieno gaminių kainos išliko stabilios arba šiek tiek didėjo (3 lentelė). Mažmeninės geriamojo pieno ir fermentinių sūrių kainos kai kuriose ES šalių sostinėse 2018 m. 10 sav. – 2019 m. 10 sav. yra pateiktos 4 lentelėje. Analizuojamu laikotarpiu mažmeninės minėtų pieno produktų kainos ir kainų tendencijos Vilniuje buvo panašiausios į pieno produktų kainas Rygoje.

3 lentelė. Kai kurių pieno produktų mažmeninės kainos Latvijoje, Lenkijoje ir Vokietijoje EUR/mat. vnt.

	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
<i>Geriamasis pienas, 1 l</i>							
Latvija ¹	0,91	0,90	0,91	0,91	-	-	-
Lenkija (2,0–2,5 proc. rieš.)	0,59	0,58	0,58	0,58	0,58	0	-1,69
Vokietija (1,5 proc. rieš., tetrapake)	0,70	0,66	0,63	0,64	0,65	1,56	-7,14
<i>Sviestas, 82 proc. riebumo, 1 kg</i>							
Latvija ¹	11,27	10,47	11,03	11,22	-	-	-
Lenkija	7,26	7,19	7,72	7,68	7,36	-4,17	1,38
Vokietija	6,01	6,99	7,39	6,94	6,56	-9,64	9,15
<i>Grietinė, 1 kg</i>							
Latvija ¹	3,34	3,24	3,31	3,33	-	-	-
Lenkija (18 proc. rieš.)	2,17	2,13	2,14	2,14	2,15	0,47	-0,92
<i>Varškė, 1 kg</i>							
Latvija ¹	4,43	4,24	4,29	4,35	-	-	-
Lenkija (5–9 proc. rieš.)	3,2	3,17	3,12	3,11	3,15	1,29	-1,56
Vokietija (tepamoji varškė, 0,1–0,3 proc. rieš.)	1,81	1,68	1,57	1,56	1,58	1,28	-12,71
<i>Fermentiniai sūriai, 1 kg</i>							
Latvija ¹	8,04	7,89	7,72	7,90	-	-	-
Lenkija ¹	5,00	4,82	4,73	4,88	4,88	0	-2,4
Vokietija (Gouda sūris, nepjaustytas riekelėmis)	4,78	4,48	4,42	4,61	4,65	0,87	-2,72

¹nenurodyti parametrai.

Šaltiniai: AMI, Centrala statistikas parvalde, Główny Urząd Statystyczny.

4 lentelė. Mažmeninės pieno produktų kainos kai kuriose ES šalių sostinėse 2018 m. 10 sav.– 2019 m. 10 sav. (EUR/mat. vnt.)

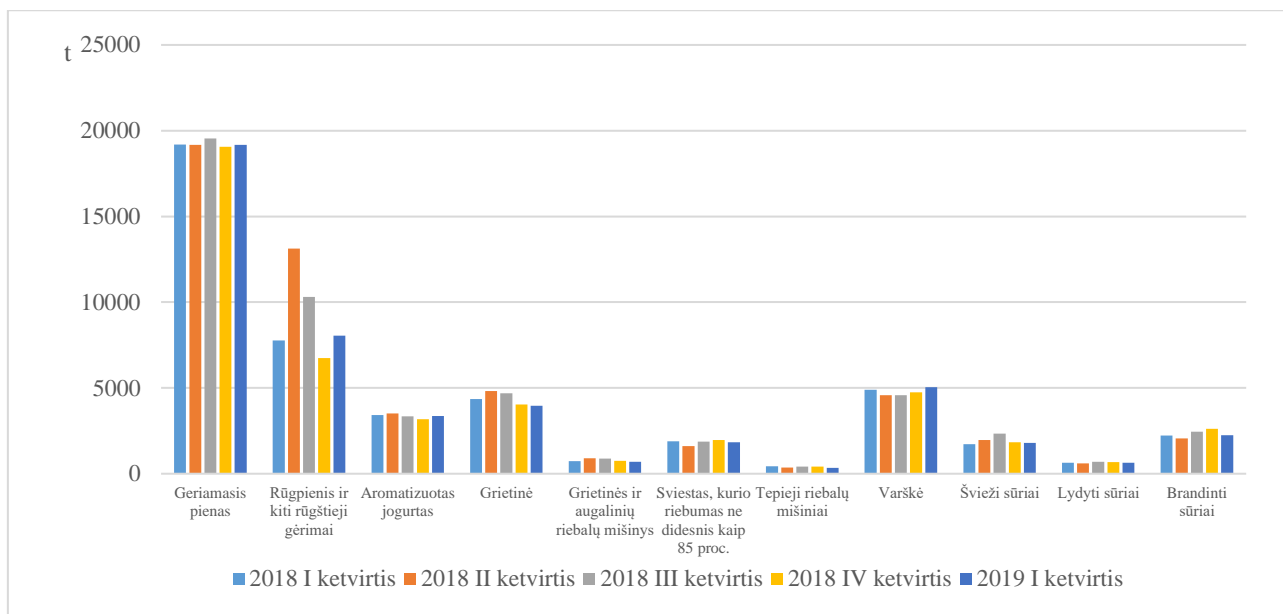
	2018				2019	Pokytis, %	
	10 sav.	23 sav.	36 sav.	49 sav.	10 sav.	Lyginant 2019 m. 10 sav. su 2018 m. 49 sav.	Lyginant 2019 m. 10 sav. su 2018 m. 10 sav.
<i>Geriamasis pienas 3,5 proc. rieb., 1 l</i>							
Vilnius	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,00	0,00
Praha	0,76	0,72	0,72	0,73	0,79	8,22	3,95
Budapeštas	0,95	0,88	0,87	0,89	0,83	-6,74	-12,63
Ryga	1,15	1,19	3,48	-
<i>Sviestas 82,5 proc. rieb., 1 kg</i>							
Vilnius	9,55	9,00	10,00	9,35	9,35	0,00	-2,09
Praha	6,60	9,90	8,25	7,70	8,55	11,04	29,55
Budapeštas	11,90	7,90	11,29	11,60	12,15	4,74	2,10
Ryga	9,10	9,10	0,00	-
<i>Edam/Gouda tipo fermentinis sūris, 1 kg</i>							
Vilnius	7,65	7,65	7,65	7,67	7,59	-1,04	-0,78
Praha	7,95	6,33	7,67	7,37	6,31	-14,38	-20,63
Budapeštas	5,33	5,44	5,25	5,62	6,50	15,66	21,95
Ryga	6,97	6,76	-3,01	-

*lyginant 2019 m. 10 sav. su 2018 m. 49 sav.; **lyginant 2019 m. 10 sav. su 2018 m. 10 sav.; ... – nėra duomenų.
Pastaba: maisto produktų mažmeninės kainos atskirose šalyse apskaičiuotos nacionalinę valiutą išreiškiant eurais.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

Kainų kitimo tendencijos didmeninėje rinkoje

Lietuvos pieno perdirbimo įmonės Lietuvos rinkoje daugiausiai parduoda geriamojo pieno, kurio paklausa visus analizuojamus ketvirčius išlieka gana pastovi (1 pav.). Rūgpienio ir kitų rūgščiųjų gėrimų pardavimai taip pat užima reikšmingą vietą Lietuvoje pagamintų pieno gaminių pardavimuose, tačiau jų paklausai yra svarbus sezoniškumas. 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, rūgpienio ir kitų rūgščiųjų gėrimų pardavimai padidėjo 19,35 proc. (iki 8055,93 t), o palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 3,8 proc. Analizuojamu laikotarpiu labiausiai sumažėjo tepijų riebalų mišinių pardavimai (iki 334,9 t), kurie buvo 19,09 proc. mažesni nei 2018 m. IV ketvirtį ir 21,72 proc. mažesni nei praėjusių metų I ketvirtį. Taip pat sumažėjo grietinės ir augalinių riebalų mišinių pardavimai (iki 689,48 t), kurie analizuojamu laikotarpiu buvo 8,17 proc. mažesni nei praėjusių metų IV ketvirtį ir 6,92 proc. mažesni nei 2018 m. I ketvirtį. Tai galimai susiję sveikesnių maisto produktų poreikiu. Sviesto, kurio riebumas ne didesnis kaip 85 proc., pardavimai analizuojamu laikotarpiu, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, sumažėjo 7,20 proc. (iki 1830,4 t), o, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, sumažėjo 3,6 proc.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

1 pav. Kai kurių pieno gaminių, pagamintų Lietuvos pieno perdirbimo įmonėse, pardavimai šalies rinkoje, t.

Analizuojamu laikotarpiu, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, geriamojo pieno, rūgpienio ir kitų rūgščiųjų gėrimų, grietinės ir augalinių riebalų mišinio, šviežių sūrių vidutinės didmeninės (gamintojų) kainos (be PVM) Lietuvos rinkoje išliko stabilios, sviesto ir tepųjų riebalų mišinių – didėjo, o grietinės, brandintų ir lydytų sūrių – mažėjo (5 lentelė).

5 lentelė. Lietuvos pieno perdirbimo įmonių pagamintų kai kurių pieno produktų grupių vidutinės gamintojų kainos Lietuvos rinkoje, EUR/kg (be PVM).

Pieno produktai	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
Geriamasis pienas	0,54	0,52	0,50	0,54	0,54	0,00	0,00
Rūgpienis ir kiti rūgštieji gėrimai	0,56	0,55	0,55	0,56	0,56	0,00	0,00
Aromatizuotas jogurtas	1,27	1,17	1,15	1,25	1,26	0,80	-0,79
Grietinė	2,07	1,95	2,00	2,11	2,09	-0,95	0,97
Grietinės ir augalinių riebalų mišinys	1,24	1,17	1,18	1,17	1,17	0,00	-5,65

5 lentelės tęsinys.

Pieno produktai	2018				2019	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
Sviestas, kurio riebumas ne didesnis kaip 85 proc.	4,97	4,69	4,61	4,72	4,91	4,03	-1,21
Tepieji riebalų mišiniai	3,78	3,74	3,79	3,69	3,86	4,61	2,12
Varškė	2,38	2,32	2,31	2,35	2,36	0,43	-0,84
Švieži sūriai	3,95	3,84	3,77	4,08	4,08	0,00	3,29
Lydyti sūriai	3,63	3,68	3,72	3,86	3,85	-0,26	6,06
Brandinti sūriai	4,00	4,13	4,20	4,37	4,25	-2,75	6,25

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

Kadangi nemaža dalis Lietuvoje pagamintų pieno gaminių yra eksportuojama, todėl didmeninėms pieno gaminių kainoms įtaką daro situacija pasaulinėse rinkose. Esant palankioms oro sąlygoms pieno gamyba didėja, kartu auga ir pieno gaminių pasiūla, dėl to mažėja pieno gaminių konkurencingumas ir kainos. Palankios pieno supirkimo kainos skatina ūkininkus didinti pieno gamybą, todėl pieno rinkoje atsiranda perteklinis pieno prieaugis, dėl kurio mažinamos pieno supirkimo kainos ir stabdomas pieno gaminių kainų augimas. Dėl neatitikimo tarp pieno gamybos ir pieno produktų vartojimo trumpalaikiai kainų svyravimai vis dažnesni visame pasaulyje.

Lietuvos pieno gaminių gamyba priklauso nuo eksporto, kuris yra svyruojantis. Lietuvoje pagamintų šviežių (nebrandintų arba nekonservuotų) sūrių, įskaitant išrūgų sūrius ir varškę, eksportuojama daugiausiai. Šių metų I ketvirtį, palyginti su IV ketvirčiu, minėtų sūrių eksportas padidėjo 3,19 proc., tačiau buvo 12,9 proc. mažesnis nei tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. Trintų sūrių, sūrių miltelių, pelėsinų ir kitų nelydytų sūrių eksportas taip pat užima reikšmingą dalį tarp eksportuojamų pieno gaminių. 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, minėtų sūrių eksportas sumažėjo 15,7 proc., o, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, – 9,22 proc. EK prognozuoja, kad 2019 m. ES sūrių gamyba ir eksportas augs, atitinkamai 0,8 ir 1,0 proc. Analizuojamu laikotarpiu labiausiai sumažėjo sviesto, kurio riebumas ne didesnis kaip 85 proc. masės (įskaitant išrūgų sviestą), eksportas – net 62,5 proc, o, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, minėto sviesto eksportas sumažėjo 75,7 proc. Pieno perdirbimo įmonės neigiamą pieno riebalų (sviesto) eksporto sumažėjimo įtaką mažina didindamos grietinėlės eksportą, kuris analizuojamu laikotarpiu, palyginti

su 2018 m. IV ketvirčiu, padidėjo apie 37,3 proc., tačiau buvo apie 6,45 proc. mažesnis nei prieš metus.

6 lentelėje palygintos kai kurių pieno perdirbimo įmonėse pagamintų pieno gaminių didmeninės kainos (be PVM) Lietuvoje ir kitose ES valstybėse. Didmeninės sviesto (fasuoto ir luitais) kainos 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, mažėjo ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES valstybėse. Analizuojamu laikotarpiu mažiausios fasuoto sviesto kainos (be PVM) buvo Lenkijoje, o Lietuvoje – didžiausios. Geriamojo pieno kainos Lenkijoje ir Lietuvoje analizuojamu laikotarpiu išliko stabilios, o Estijoje šiek tiek sumažėjo. Nagrinėjamu laikotarpiu brandintų *Gouda* sūrių kainos buvo šiek tiek mažesnės nei 2018 m. IV ketvirtį. Lietuvoje minėti sūriai buvo brangiausi, tačiau, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, *Gouda* sūrių kainos Lietuvoje sumažėjo daugiausiai (8,6 proc.). *Tilsit* sūrių kainos Lietuvoje ir Lenkijoje šiek tiek didėjo.

6 lentelė. Vidutinės didmeninės kai kurių pieno produktų kainos Lietuvoje ir ES valstybėse, EUR/kg (be PVM)

Pieno produktas	2018 m.				2019 m.	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
Sviestas (82 proc. rieb., luitais) <i>Lenkija</i>	4,15	5,06	5,24	4,64	4,15	-10,6	0
Sviestas (82 proc. rieb., fasuotas) <i>Lenkija</i>	4,64	5,39	5,64	5,13	4,54	-11,5	-2,2
Sviestas <i>ES</i>	4,55	5,51	5,52	4,65	4,33	-6,9	-4,8
Sviestas (82 proc. rieb., luitais) <i>Latvija</i>	5,36	5,26	5,51	5,74	5,37	-6,4	0,2
Sviestas (82 proc. rieb., fasuotas) <i>Estija</i>	5,91	5,86	6,15	5,96	5,70	-4,4	-3,6
Sviestas (82 proc. rieb., fasuotas) <i>Lietuva</i>	5,52	5,57	5,90	5,92	5,79	-2,2	4,9
Geriamasis pienas (2,5 proc. rieb., išfasuotas į plėvelės fasuotes) <i>Estija</i>	0,40	0,40	0,39	0,40	0,39	-2,5	-2,5
Geriamasis pasterizuotas pienas, 2 % proc. <i>Lenkija</i>	0,43	0,42	0,41	0,41	0,41	0	-4,7

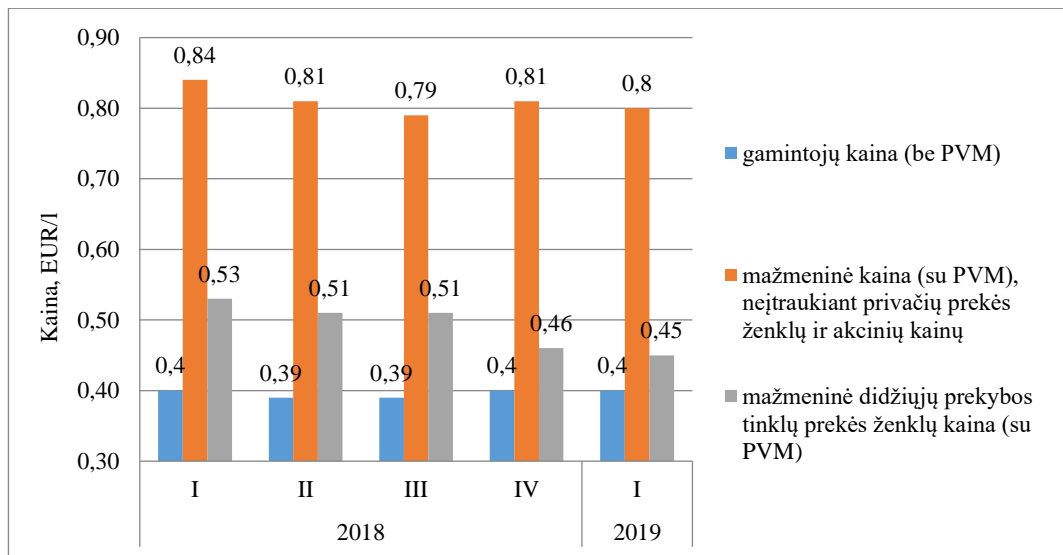
6 lentelės tęsinys.

Pieno produktas	2018 m.				2019 m.	Pokytis, proc.	
	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. IV ketvirčius	Lyginant 2019 m. I ir 2018 m. I ketvirčius
Geriamasis pienas (2,5 proc.rieb., plastikiniame maišelyje) <i>Lietuva</i>	0,40	0,39	0,39	0,40	0,40	0	0
<i>Gouda</i> sūriai <i>Lenkija</i>	2,95	2,84	2,99	3,11	3,09	-0,6	4,7
<i>Gouda</i> sūriai <i>ES</i>	2,97	2,97	3,11	3,19	3,10	-2,8	4,4
<i>Gouda</i> sūriai <i>Estija</i>	2,78	2,74	2,86	3,07	3,03	-1,3	9,0
<i>Gouda</i> sūriai <i>Lietuva</i>	3,73	3,63	3,50	3,42	3,41	-0,3	-8,6
<i>Tilsit</i> sūriai <i>Lietuva</i>	4,01	4,06	4,14	4,07	4,08	0,2	1,7
<i>Tilsit</i> sūriai <i>Latvija</i>	3,81	3,58	3,79	3,69	3,72	0,8	-2,4

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), EK, LVAEI, EKI, AMI

Geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo, 0,9–1 l plėvelės pakuotėje) kainų tendencijos

2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu geriamojo pieno, pasterizuoto, 2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes, (toliau – geriamojo pieno) pardavimo kainos, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, sumažėjo 1,23 proc. (iki 0,80 EUR/l) (2 pav.). Mažmeninės didžiųjų prekybos tinklų prekės ženklų geriamojo pieno kainos taip pat išlaikė mažėjimo tendenciją visus 2018 m. ketvirčius ir šių metų I ketvirtį sudarė 0,45 EUR/l. Analizuojamą laikotarpį, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, gamintojo prekės ženklų geriamojo pieno kaina sumažėjo 4,76 proc., o privačių DPT prekės ženklų geriamojo pieno kaina sumažėjo net 15,1 proc. Per šių metų I ketvirtį Lietuvoje geriamojo pieno mažmeninė kaina didėjo: sausio mėn. ji sudarė 0,78 EUR/l, o kovo mėn. – 0,83 EUR/l. Naujaisiais (18 savaitės) duomenimis, geriamojo pieno kaina pakilo iki 0,85 EUR/l. Tikėtina, kad artimiausiu metu geriamojo pieno kainos išsilaisvys didesnės nei įprastai. Analizuojamu laikotarpiu didmeninės minėto pieno kainos nepakito ir sudarė 0,40 EUR/kg. Artimiausiu metu didmeninės geriamojo pieno kainos pokyčiai nenumatomi.

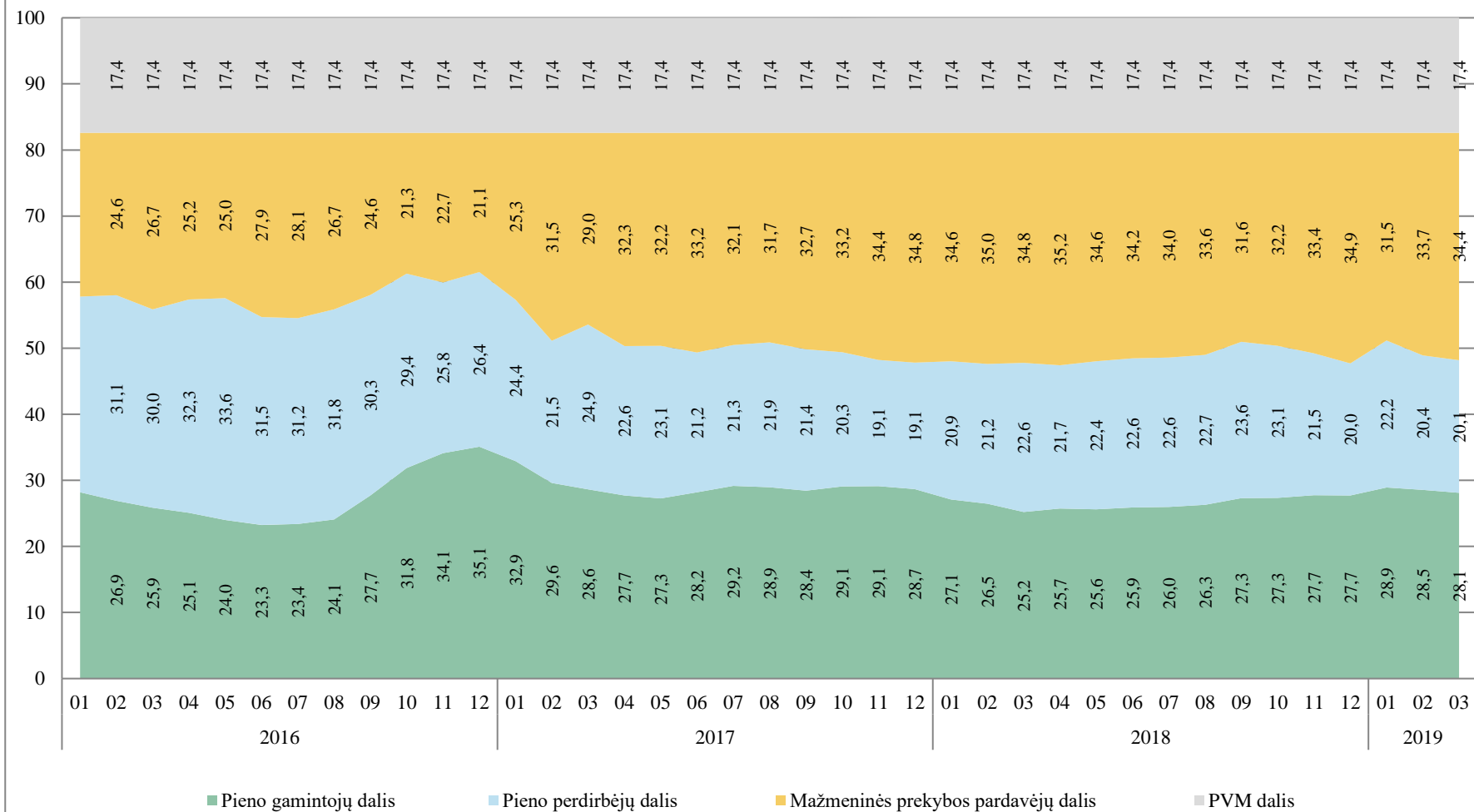

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

2 pav. Geriamojo pieno, pasterizuoto, 2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes, kainų tendencijos

Lietuvos didžiuosiuose prekybos tinkluose parduoto geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes) vidutinės mažmeninės kainos (neįtraukiant DPT privačių prekių ženklų ir akcijų kainų) struktūroje 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, sumažėjo mažmeninės prekybos pardavėjų ir pieno perdirbėjų dalys, atitinkamai 0,3 proc. punktu (iki 33,09 proc.) ir 0,62 proc. punktu (iki 20,93 proc.), o pieno gamintojų dalis padidėjo 0,92 proc. punktu (iki 28,58 proc.). Analizuojant kelių metų tendencijas didžiausi pokyčiai buvo stebimi tarp pieno perdirbėjų ir mažmeninės prekybos pardavėjų dalių – perdirbėjų dalis tendencingai mažėjo, o mažmeninės prekybos dalis – didėjo (3 pav.).

Geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo, 0,9–1 l plėvelės pakuotėje) mažmeninės kainos struktūra 2016-2019 m., proc.

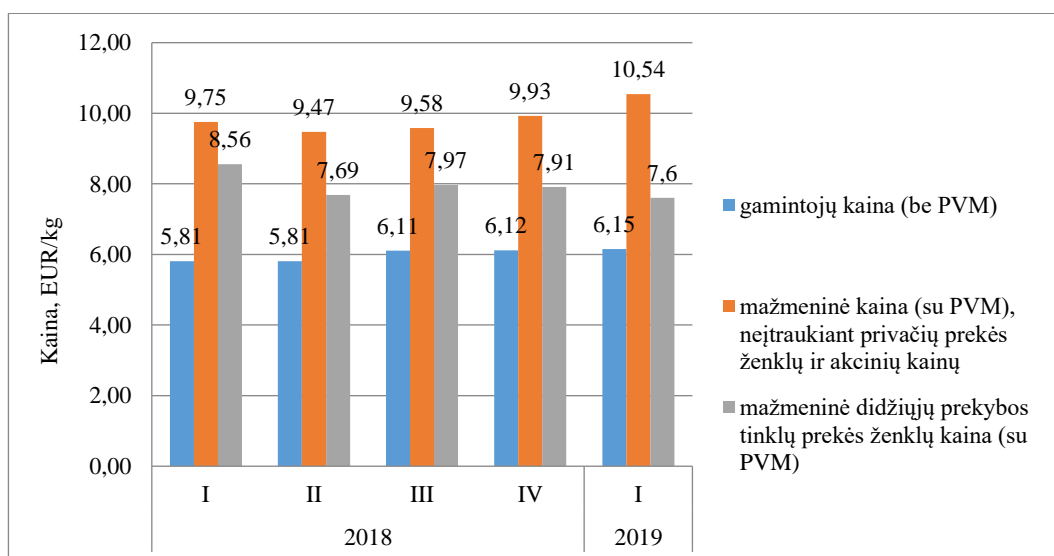
Pastaba: į mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinės kainos.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

3 pav. Geriamojo pieno vidutinės mažmeninės kainos struktūra, proc.

Sviesto 82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200 g pakuotėje, kainų tendencijos

2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, sviesto (82 proc. riebumo, išfasuoto po 170–200 g) (toliau – sviesto), pardavimo kainos, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, padidėjo 6,15 proc. (iki 10,54 EUR/kg) (4 pav.). Mažmeninės DPT prekės ženklų geriamojo pieno kainos analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 3,92 proc. (iki 7,6 EUR/kg). Nors sviesto kainos didžiuosiuose prekybos tinkluose ir toliau auga (18 savaitės duomenimis, sviesto kaina pakilo iki 10,68 EUR/kg), tačiau tikėtina, kad artimiausiu metu sviesto kainos stabilizuosis ir galbūt pradės šiek tiek mažėti dėl sezoniškumo, situacijos kitų šalių rinkose ir sviesto didmeninių kainų mažėjimo tendencijos Lietuvos ir ES rinkose. Kaimyninėje Lenkijoje mažmeninės sviesto kainos mažėjo antrą ketvirtį iš eilės. Analizuojamu laikotarpiu, kaip ir tris ketvirčius iš eilės, didmeninės (gamintojo) sviesto kainos (be PVM) išliko gana stabilios. Šių metų I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, didmeninė sviesto kaina padidėjo 0,49 proc. ir sudarė 6,15 EUR/kg. Tam įtakos galėjo turėti Lietuvos pieno perdirbimo įmonėse sandėliuojami dideli sviesto atsargų kiekiai. Šių metų kovo mėn., palyginti su 2018 m. tuo pačiu laikotarpiu, sviesto likučiai Lietuvos perdirbimo įmonėse padidėjo 3,4 karto. Atsižvelgiant į situaciją kitose ES valstybėse, kuriose didmeninės sviesto kainos mažėja, artimiausiu metu tikimasi, kad didmeninės sviesto kainos turės mažėjimo tendenciją.

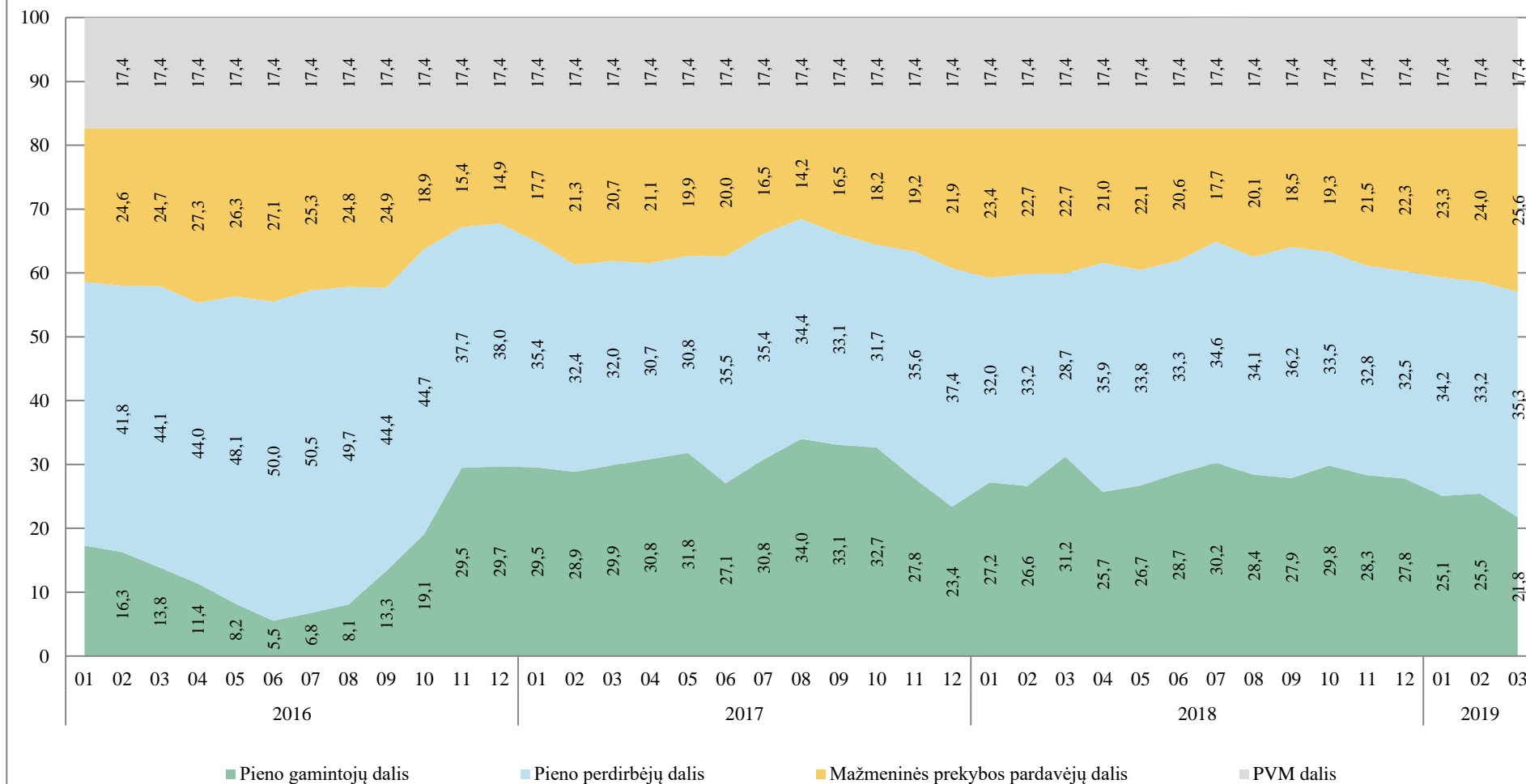
Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

4 pav. Sviesto 82 proc. riebumo, išfasuoto po 170–200 g į folijos fasuotes, kainų tendencijos

Lietuvos didžiuosiuose prekybos tinkluose parduoto sviesto (82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200g pakuotėje) vidutinės mažmeninės kainos (neįtraukiant DPT privačių prekių ženklų ir akcinių kainų) struktūroje 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, padidėjo mažmeninės prekybos pardavėjų ir perdirbėjų dalys, atitinkamai 3,26 proc. punktu (iki 24,29 proc.) ir 1,27 proc. punktu (iki 24,10 proc.), o pieno gamintojų dalis sumažėjo

4,52 proc. punktu (iki 24,10 proc.) (5 pav.). Svarbu atkreipti dėmesį, kad apskaičiuojant pieno gamintojų dalį nebuvo atsižvelgta į gamybos metu susidariusių pasukų kainą (duomenys nerenkami). Gamintojams tenkanti dalis už nugriebtą pieną apskaičiuota pagal nugriebto pieno miltelių kainas.

Sviesto (82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200 g pakuotėje) mažmeninės kainos struktūra 2016-2019 m., proc.

Pastaba: į mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinės kainos.

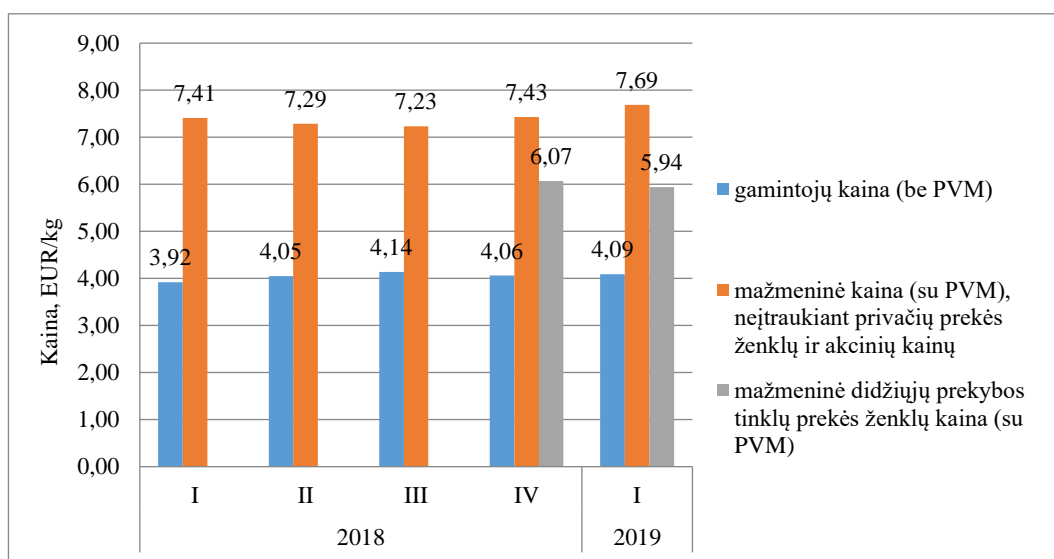
Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

5 pav. Sviesto vidutinės mažmeninės kainos struktūra, proc.

Tilsit sūrių kainų tendencijos

Tilsit sūrių vidutinės didmeninės ir mažmeninės pardavimo kainos Lietuvos rinkoje, EUR/kg

Sūriams (neįskaitant lydytų, šviežių sūrių ir varškės) pagaminti sunaudojama apie 12–14 proc. viso šalyje perdirbamo žalio pieno (neįvertinant nugriebto pieno panaudojimo). *Tilsit* sūriai vieni perkamiausių puskiečių sūrių vidaus rinkoje. Jų kainai įtakos gali turėti skirtingas sūrių brandinimo laikas ir fasuotė, dėl to galimi nedideli kainos svyravimai. 2019 m. I ketvirtį *Tilsit* sūrių (nesupjaustytų riekelėmis, supakuotų) pardavimai Lietuvos rinkoje sudarė 960,39 t, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, sumažėjo 6,7 proc. 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu *Tilsit* sūrių pardavimo kainos, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, padidėjo 3,5 proc. (iki 7,69 EUR/kg) (6 pav.). Naujausiais (18 sav.) duomenimis, *Tilsit* sūrių kaina (be PVM) Lietuvos didžiųjų prekybos tinklų parduotuvėse buvo 7,71 EUR/kg. Analizuojamu laikotarpiu, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, DPT privačių prekės ženklų *Tilsit* sūrių kainos, priešingai nei gamintojų prekės ženklų sūrių kainos, mažėjo 2,14 proc. (iki 5,94 EUR/kg). Didmeninės *Tilsit* sūrių kainos išlieka gana stabilios su nedidele didėjimo tendencija. 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. I ketvirčiu, didmeninė *Tilsit* sūrių kaina padidėjo 0,74 proc. (iki 4,09 proc.). Tikėtina, kad artimiausiu metu tiek mažmeninės, tiek didmeninės *Tilsit* sūrių kainos išliks stabilios su nedidele didėjimo tendencija.

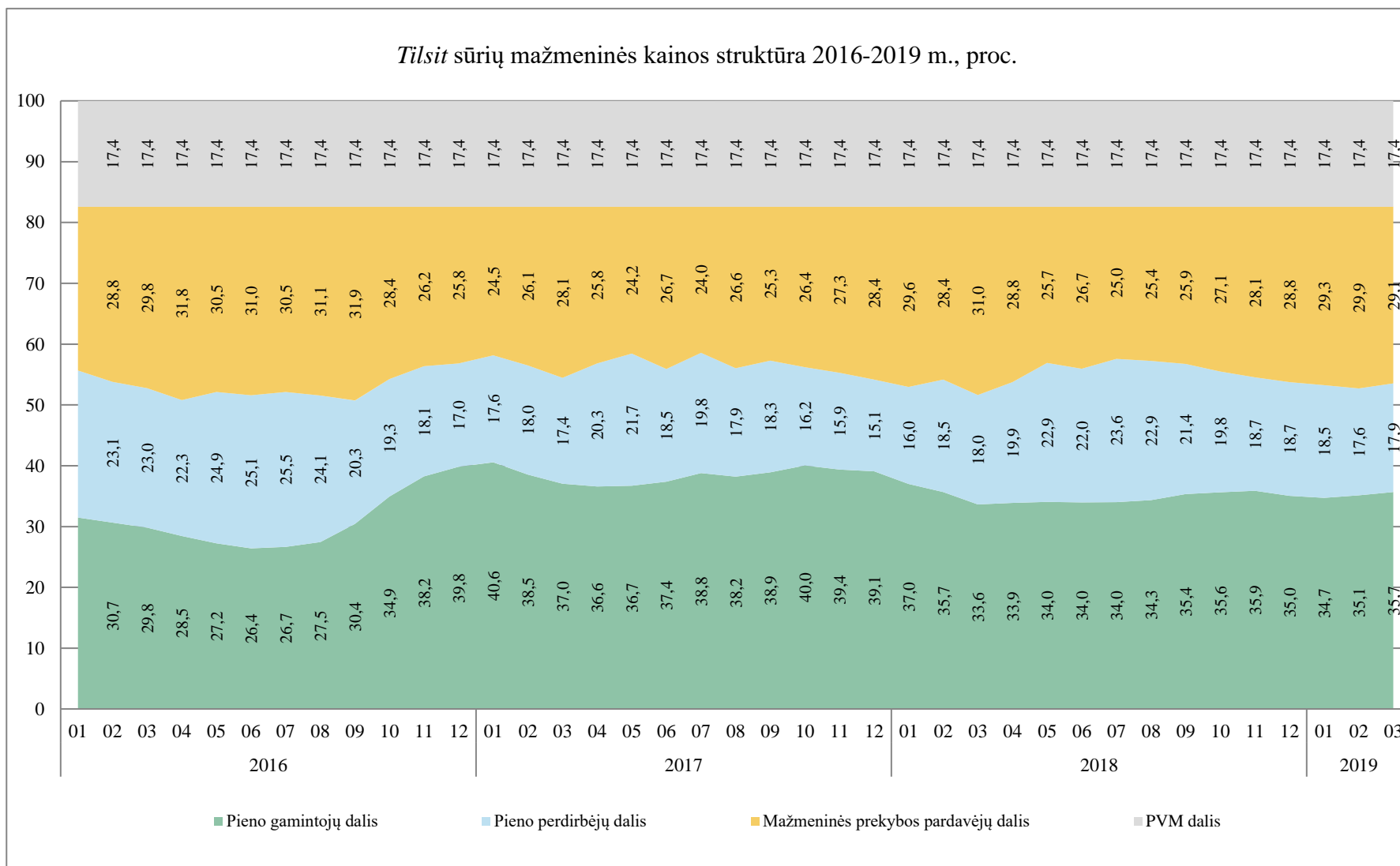

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

6 pav. Tilsit sūrių kainų tendencijos

Tilsit sūrių vidutinės mažmeninės kainos (neįtraukiant DPT privačių prekių ženklų ir akcinių kainų) struktūroje 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, 1,39 proc. punktu (iki 29,43 proc.) padidėjo mažmeninės prekybos pardavėjų dalis, o pieno gamintojų ir perdirbėjų dalys sumažėjo, atitinkamai 1,07 proc. punktu (iki 17,99 proc.) ir 0,32 proc. punktu (iki 35,18 proc.) (7 pav.). Apskaičiuojant pieno gamintojų dalį nebuvo atsižvelgta į gamybos metu susidariusių išrūgų kainą (nerenkami duomenys).

Tilsit sūrių mažmeninės kainos struktūra 2016-2019 m., proc.

Pastaba: į mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinės kainos.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

7 pav. Tilsit sūrių vidutinės mažmeninės kainos struktūra, proc.

IŠVADOS

- Nagrinėjama laikotarpiu žalio pieno kaina išliko stabili, nors daugelyje ES valstybių mažėjo dėl sezoniškumo. Tikėtina, kad artimiausiu metu žalio pieno supirkimo kainos turėtų toliau mažėti dėl sezoniškumo. Augančios pieno produktų prekybos sistemos „Global Dairy Trade“ (GDT) indekso vertės turėtų išlaikyti šiek tiek aukštesnes nei įprastai pieno žaliavos kainas.
- 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, mažmeninės pieno gaminių kainos išlaikė augimo tendenciją, kuri priklauso nuo besikeičiančios DPT politikos, kai labiau mažinamos DPT privačių prekės ženklų gaminių kainos, taikomos įvairios akcijos, nei mažinamos gamintojų prekės ženklų pieno gaminių kainos.
- Analizuojamu laikotarpiu mažmeninės pieno gaminių kainos kito nuo -1,23 iki +6,14 proc. (-0,01 EUR/l – + 0,61 EUR/kg). Labiausiai mažėjo geriamojo pieno kaina, o labiausiai brango sviestas.
- Analizuojamu laikotarpiu kitose ES valstybėse – Vokietijoje ir Lenkijoje – daugumos pieno gaminių mažmeninės kainos išliko stabilios arba nežymiai didėjo, tačiau sviesto kaina mažėjo.
- Artimiausiu laikotarpiu mažmeninės pieno gaminių kainos turėtų išlikti stabilios su nedidele didėjimo tendencija.
- 2019 m. I ketvirtį, palyginti su 2018 m. IV ketvirčiu, didmeninės geriamojo pieno, sviesto ir *Tilsit* sūrių kainos svyravo nuo +0,49 iki +0,74 proc. (+0,03 EUR/kg) Tikėtina, kad artimiausiu metu didmeninės pieno gaminių kainos išliks stabilios su nedidele augimo tendencija. Tam įtakos turės dėl mažų nugriebto pieno miltelių atsargų atsigaunanti pasaulinė pieno baltymų rinka, pieno produktų prekybos sistemos GDT indekso verčių augimas.